

1) משנה ברכות נא :

עד שיאורו לאורו מי שאכל ושכח ולא בירך ב"ש אומרים יחזור למקומו ויברך * וכו' אומרים יברך במקום שנוצר ועד מתי מברך * עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו * בא להן יין אחר המזון אם אין שם אלא אותו כוס בית

2) רא"ש ברכות פ"ח ס"י ה

(ה) וצדק רב עמרם פסק הלכה כצ"ש והא דלמרינן לעיל א"ר יתקן צדק תנינא א"ר הוגא צבולי פירקין הלכה כצ"ה צד מהא דהלכה כצ"ש לא אתא לאפוקי טא דהכא משום דאפילו צ"ה מודו הכא [ע] שטוב לעשות כצ"ה שמהי אלא שלא הטריחוהו לכך [פ] [ה] ודוקא צרכה המזון אצל צו' המיניס אין טעוניה צרכה לאחריהן צמקוניה אלא יצרך צמקוס שנוצר וכמה שיעור עכול אמר רבי יוחנן

3) רמב"ם הלכות ברכות פ"ז

א כל המברך ברכת המזון או ברכה אחת מעין **שלוש** צריך לברך אותה [א] במקום שאכל. אבל כשהוא מהלך יושב במקום שפסק ויברך. אבל כשהוא עומד [ב] יושב במקומו ויברך. שכח לברך ברכת המזון ונזכר קודם שיתעכל המזון שבמעיו מברך במקום שנוצר. ואם היה מויד חוזר למקומו ומברך. ואם בירך במקום שנוצר יצא ידי חובתו. וכן אם בירך כשהוא עומד או כשהוא מהלך יצא ידי חובתו. [ג] ולכתחלה לא יברך ברכת המזון ולא ברכה שמעין שלש אלא כשהוא יושב ובמקום שאכל: **ב** מי שנסתפק לו אם

5) משנה ברורה ס"י קפד

(ה) לדעת הרמב"ם. רוצה לומר, דסבירא ליה בסמוך רבשווג אף לכתחלה יוכל לברך במקום שנוצר, די לנו אם נחמיר במזיד בלכתחלה שצריך לחזור למקומו, אבל לדעת הרא"ש, דאף בשוגג צריך לכתחלה לחזור למקומו, מסתברא דבמזיד מחמירין טפי דאף בדיעבד לא יצא. ולענין הלכה הסכימו האחרונים דאין צריך לחזור ולברך אפילו היה מזיד בהליכה ובברכה, כג"ל בסעיף קטן ד: (ו) יברך במקום

שכתבנו שם במשנה ברורה: ד (יג) צריך לברך וכו'. היינו (טו) כל ברכת המזון, אף ברכה רביעית שאינה אלא מדרבנן, כי היכי דלא לזלוזלי בה [אחרונים]: (יד) מספק. וגם יכול להוציא (טז) לאחר שאכל ולא בירך [ר] עקיבא איגר בהגהותיו, וכן כתב בתשובותיו סימן ו, וכן כתב כתב-סופר סימן ל: (טז) מפני שהיא מן התורה. ודוקא (יז) כששבע, דאי לא שבע, לרוב הפוסקים הוא מדרבנן. ומכל מקום ראוי לירא-שמים בנסתפק אם בירך או לא, אפילו שלא אכל אלא כזית, שיטול ידיו ויברך 'המוציא' ויאכל בית ויברך ברכת המזון [ח]: (טז) עד אימתי וכו'. אמי ששכח ולא

הלכות ברכת המזון ב' :

שינוי מקום

נערך ע"י יחזקאל הרטמן

4) שולחן ערוך סימן קפד

לקבוע ברכה במקום סעודה ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך. וכו' סעיפים: **א** * [א] מי שאכל במקום אחד צריך לברך * א קודם (א) שיעקר ממקומו: הגה ועיין לעיל סימן קע"ח * * * * * [ב] ואם יצא ממקומו ולא ברך אם היה (א) במזיד (ב) יחזור למקומו ויברך [ג] * * * * * ואם ברך במקום שנוצר יצא: הגה (א) ודוקא לדעת הרמב"ם * * * * * אצל לדעת הרא"ש * * * * * דסבירא ליה דאף בשוגג יחזור למקומו לכתחילה (ב) במזיד אף בדיעבד * לא יצא: [ג] ואם היה בשוגג להרמב"ם * * * * * יברך במקום שנוצר (א) (ב) ולה"ר יונה * * * * * והרא"ש * * * * * גם הוא יחזור למקומו ויברך:

6) שולחן ערוך ס"י קעח

ב * [א] חברים שהיו יושבים לאכול ויצאו לקראת חתן או לקראת כלה אם הניחו שם מקצתם חוזרים למקומם וגומרים סעודתן ואינם צריכים לברך שניה ואם לא הניחו שם אדם כשהם יוצאים צריכים ברכה למפרע וכשהם חוזרים צריכים ברכה לכתחלה (ג) * * * * * וכן אם היו מסובין לשתיה או לאכול פירות שכל המשנה מקומו הרי פסק אכילתו ולפיכך מברך למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך שניה על מה שהוא צריך לאכול * * * * * והמשנה מקומו (ד) מפנה לפנה ד בבית אחד אינו צריך לחזור ולברך * * * * * אבל יא * * * * * במזרחת של תאנה זו ובא לאכול במערבה ה צריך (א) לברך: הגה (ה) * * * * * ויש חולקים בכל מה שכתבנו צייננו זה רק סוצרין ששינוי מקום אינו אלא (א) הכיסא הדעת ולכן אם שינה מקומו למקום אחר אין צריך לברך אלא לפני מה שרוצה לאכול אצל לא על מה (ב) שכבר אכל (ו) ודוקא שלא הניח (א) * * * * * מקצת חברים בסעודה ואכל מדברים שאינן צריכים ברכה צמקוניה אצל אם הניח מקצת חברים או אפילו לא הניח (ב) ואכל ו דברים שצריכים ברכה צמקוניה אפילו מה שרוצה לאכול אחר כך (ג) אין צריך לברך (ז) ולכן מי שפסק סעודתו והלך (ח) לבית אחר או שהיה אוכל וקראו חבירו לדבר עמו אפילו לפתח ביתו או למקום אחר כשחזר לסעודתו אין צריך לברך כלל דהא פת צריך ברכה צמקוניה לכולי עלמא * * * * * מיהו אם הסיח דעתו כשחזר והצי צריך (ח) לברך על מה שרוצה לאכול אחר כך ז * * * * * ואין חילוק בין חזר למקום שאכל כבר וצין סייס סעודתו צמקוס (י) אחר וכן נוהגין צמדינות אלו * * * * * ומכל מקום לכתחילה לא יעקור ממקומו בלא ברכה ח * * * * * דחיישינן שמא ישכח מלחזור ולאכול * * * * * מיהו לצורך מצוה עוצרת כגון שהגיע זמן תפלה מותר ועיין לקמן סימן- (קפ"ד) [תפ"ד] * * * * *

ב * [א] כמה דברים אמורים בשאין לו פת עוד אבל ג אם יש לו פת עוד יאכל במקום השני ד (א) מעט ויברך ה רק שלא יהא (א) רעב מאכילה ראשונה: **ג** * * * * * יש אומרים שכל שבעת המינים מעונים ברכה לאחריהם ו במקומם * * * * * ויש אומרים דחמשת מיני דגן דוקא: (ועיין לעיל סימן קע"ח סעיף ה' * * * * *) **ד** * * * * * אבל ואינו יודע אם ברך ברכת המזון אם לאו ז * * * * * צריך לברך (א) מספק (ב) מפני שהיא ח מן התורה: **ה** * * * * * עד אימתי יכול לברך ט * * * * * עד שיתעכל המזון שבמעיו * * * * * וכמה שיעורו כל זמן שאינו רעב מחמת אותה אכילה * * * * * ומשעה שהתחיל להיות רעב אף על פי שלא נתעכל * * * * * עדיין לגמרי בנתעכל לגמרי דיינינן ליה * * * * * וכן נמי לענין אכילת פירות ושתיית יין אם אינו רעב ולא צמא ותאב (ב) * * * * * לאותם (ט) פירות יברך * * * * * אם אינו יודע לשער אם נתעבלו: **ו** * * * * * שיעור אכילה לברך עליה ברכת המזון יא (א) בכזית:

7) משנה ברורה ס"י קעח

אחר אכילתו, כמו שכתוב בסעיף ד, (כה) אפילו הכי לכתחלה לא יעקור ממקומו עד שיברך, דרק בדיעבד כשכבר יצא אמרינן דמותר לו לאכול ולברך במקום השני, דגם שם מקומו הוא, אבל לכתחלה מצותו לברך במקומו שאכל קודם שיצא; אם לא שהיה דעתו בשעת 'המוציא' לאכול גם שם, דאז חשיבי שניהם מקומו ומותר אף לכתחלה, ואפילו מבית לבית מהני מחשבתו לדעה זו * * * * * וכן נהגו כשהולכין לסעודת נשואין שמכין מתחלה לאכול שם: (לד) ממקומו. כתוספות